

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Retouradres: Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

Gedeputeerde staten van de
Provincie Groningen
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

12 JAN 2017

ECP

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
Monumentenregistratie
T 033 42 17 421
F 033 42 17 799

Onze referentie
MS-2015-30

Bijlagen
besluit met bijlagen

Datum 11 JAN. 2017
Betreft aanwijzing beschermd monument
Monumentnummer : 532282
Gemeente : Winsum
Wetsingermaar te WINSUM

Geacht college,

Hierbij stuur ik u een afschrift van mijn besluit het bovengenoemde object aan te wijzen als beschermd rijksmonument. Dit besluit is genomen op grond van artikel 3 van de Monumentenwet 1988 en het geldende beleid voor aanwijzing. Verder heb ik mij door verschillende partijen laten adviseren. In het besluit zelf kunt u er meer over lezen.

Vragen stellen of reageren

Meer informatie over het aanwijzen van monumenten vindt u op www.cultureelerfgoed.nl, de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daar vindt u ook de wettekst en de beleidsregel(s) voor de aanwijzing van beschermde monumenten.

U kunt ook mailen met info@cultureelerfgoed.nl of bellen met onze InfoDesk, telefoonnummer 033 42 17 456.

Hoogachtend,

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

drs. Cees van 't Veen
algemeen directeur

KOPIE BESLUIT

DATUM: 11 JAN. 2017

DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP.

Gelet op de artikelen 3 en 4 van de Monumentenwet 1988 (Staatsblad 1988 nr. 638);

Gehoord de gemeente waarin de hierna te noemen onroerende zaak is gelegen;
Gehoord gedeputeerde staten van de provincie waarin de hierna te noemen onroerende zaak is gelegen, indien dit zich bevindt buiten de in artikel 20a, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994 (Staatsblad 1994 nr. 475) bedoelde bebouwde kom;
Gehoord de Raad voor cultuur;

BESLUIT

De als volgt aan te duiden onroerende zaak aan te wijzen als beschermd monument:

Provincie : Groningen
Gemeente : Winsum

Monumentnummer : 532282

PLAATSELIJKE AANDUIDING

Plaats : WINSUM
Locatie : Wetsingermaar

KADASTRALE AANDUIDING
EN
KADASTRALE TENAAMSTELLING

Kad. Gemeente : Adorp
Sectie : F
Nummer : 251

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Johannes Gerardus Wilhelmus Dobbe

Straat : Winsumerstraatweg 7
Woonplaats : 9951 TK Winsum

Kad. Gemeente : Adorp
Sectie : F
Nummer : 63

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Johannes Gerardus Wilhelmus Dobbe
Straat : Winsumerstraatweg 7
Woonplaats : 9951 TK Winsum

Soort recht : Verzoeker
Gerechtigde : RCE
Straat : Postbus 1600
Woonplaats : 3800 BP AMERSFOORT

Kad. Gemeente : Adorp
Sectie : F
Nummer : 70

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Waterschap Noorderzijlvest
Straat : Postbus 18
Woonplaats : 9700 AA GRONINGEN

Kad. Gemeente : Winsum
Sectie : K
Nummer : 107

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Waterschap Noorderzijlvest
Straat : Postbus 18
Woonplaats : 9700 AA GRONINGEN

Kad. Gemeente : Winsum
Sectie : K
Nummer : 96

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Waterschap Noorderzijlvest
Straat : Postbus 18
Woonplaats : 9700 AA GRONINGEN

Kad. Gemeente : Winsum
Sectie : K
Nummer : 97

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Jitze Wiebe Sennema

Straat : Hoofdstraat W 2 C
Woonplaats : 9951 AB Winsum

Kad. Gemeente : Winsum
Sectie : K
Nummer : 98

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Waterschap Noorderzijlvest
Straat : Postbus 18
Woonplaats : 9700 AA GRONINGEN

Kad. Gemeente : Winsum
Sectie : K
Nummer : 99

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Luitzen de Haan
Straat : Winsumermeeden 1
Woonplaats : 9951 TH Winsum

OMSCHRIJVING

Terrein met resten van een kampement uit het midden-neolithicum.

Voor de overwegingen die aan dit besluit ten grondslag liggen, wordt verwezen naar de bij dit besluit gevoegde bijlage, die geacht moet worden in dit besluit te zijn herhaald en opgenomen, alsmede naar de bovengemelde omschrijving.

Een afschrift van dit besluit zal, onder gelijke dagtekening, worden verzonden aan:

- De heer L. de Haan
Winsumermeeden 1
9951 TH WINSUM
- De heer J.G.W. Dobbe
Winsumerstraatweg 7
9951 TK WINSUM
- Waterschap Noorderzijlvest
Postbus 18
9700 AA GRONINGEN
- De heer J.W. Sennema
Hoofdstraat W 2 C
9951 AB WINSUM
- RCE
Postbus 1600

3800 BP AMERSFOORT
- Provincie Groningen
- Gemeente Winsum

Burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het monument is gelegen, leggen dit besluit op de secretarie ter inzage. De burgemeester maakt de terinzagelegging op de gebruikelijke wijze bekend.

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

w.g.

drs. Cees van 't Veen
algemeen directeur

BESLUITMOTIVERING

- maakt deel uit van het besluit

betreffende : Trechterbekernederzetting

provincie : Groningen

gemeente : Winsum

plaats : Wetsinge

toponiem: : Wetsinge

rijksmonumentnummer : 532282

=====

AANLEIDING

De aanwijzing gebeurt op voorstel van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in het kader van het aanwijzingsprogramma Archeologie 2013.

Op 12 februari 2015 is de aanwijzingsprocedure, bedoeld in de Monumentenwet 1988 (artikel 3), gestart.

AANWIJZINGSBELEID

Vanaf 1 januari 2013 geldt de Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2013, beleidsregel van de Minister van OCW van 15 februari 2013, Staatscourant 26 februari 2013, nr.5217 (hierna: Beleidsregel 2013).

Op grond van de Beleidsregel 2013 (artikel 8) kan de Minister een archeologisch monument aanwijzen als beschermd monument, indien:

- a. het monument is opgenomen in een aanwijzingsprogramma, of
- b. het monument
 1. vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde kan worden aangemerkt als een nationaal of internationaal erkend monument; en
 2. een wezenlijke lacune opvult in het geheel van de beschermde archeologische monumenten.

In dit geval is het monument opgenomen in een aanwijzingsprogramma.

Op grond van de Beleidsregel 2013 (artikel 9) past de Minister bij het opstellen van een aanwijzingsprogramma, bedoeld in artikel 8, onder a., de volgende criteria toe:

- a. het desbetreffende monument kan vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde worden aangemerkt als een nationaal of internationaal erkend monument, en
- b. het desbetreffende monument vult een wezenlijke lacune op in het geheel van de beschermde archeologische monumenten.

HOREN VAN BELANGHEBBENDEN

Ter voldoening aan het bepaalde in de Monumentenwet 1988 (artikel 3, vierde lid), heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Winsum belanghebbenden op de hoogte gesteld van de aanwijzingsprocedure en hen in de gelegenheid gesteld zich te doen horen.

De volgende zienswijzen zijn kenbaar gemaakt:

Waterschap Noorderzijlvest heeft per brief d.d. 25 juni 2015 aangegeven dat normaal onderhoud aan watergangen niet noemenswaardig mag worden bemoeilijkt. Hetzelfde geldt voor onderhoud en mogelijke uitbreiding van het gemaal Tilburg.

De heer J. Dobbe, eigenaar, heeft telefonisch te kennen gegeven dat hij het van belang vindt dat de omvang van het daadwerkelijke monument niet groter wordt dan strikt noodzakelijk. Hierdoor zijn de planologische beperkingen voor het agrarische gebruik van het perceel zo klein mogelijk.

ADVIES GEMEENTE

Burgemeester en wethouders van de gemeente Winsum hebben bij brief d.d. 13 augustus 2015 positief geadviseerd ten aanzien van aanwijzing als beschermd monument.

ADVIES PROVINCIE

Gedeputeerde staten van provincie Groningen hebben niet geadviseerd ten aanzien van aanwijzing als beschermd monument.

ADVIES RAAD VOOR CULTUUR

De Raad voor Cultuur heeft bij brief d.d. 16 september 2016 positief geadviseerd ten aanzien van aanwijzing als beschermd monument.

De raad onderschrijft de bevindingen van de RCE en acht de nederzetting bij Winsum van nationale betekenis. Hij adviseert het terrein aan te wijzen als archeologisch rijksmonument en beveelt daarbij aan de begrenzing aan de noordkant van het te beschermen gebied ruimer te nemen, als gevolg van de daar aangetroffen vondsten en de resultaten van het booronderzoek.

WAARDERING

Het monument is beoordeeld conform de KNA-waarderingssystematiek, zoals hieronder weergegeven in de tabel.

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	n.v.t.		
	Herinneringswaarde	n.v.t.		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3		
	Conservering	3		
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3		
	Informatiewaarde	3		
	Ensemblewaarde		2	
	Representativiteit	n.v.t.		

Beleving

De archeologische resten zijn aan het maaiveld niet zichtbaar. De criteria 'Schoonheid' en 'Herinneringswaarde' zijn daarom niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

Op de vindplaats zijn niet alleen anorganische resten (o.a. vuursteen en aardewerk) aangetroffen, maar ook organische, zoals verbrand en onverbrand bot. Bijzonder is m.n. het feit dat er onverbrande organische resten bewaard zijn gebleven. Doorgaans zijn die op een pleistocene ondergrond al lang vergaan, maar hier werden ze kort na de bewoning afgedekt door een kleilaag en daarmee geconserveerd. De afdekking vond geleidelijk plaats, waardoor er weinig erosie is opgetreden. Het dikke kleidek heeft bovendien voorkomen dat de vindplaats, m.u.v. de locatie van het gemaal, verstoord werd door grondbewerking, etc.

Inhoudelijke kwaliteit

Wetsingermaar is een van de weinige vindplaatsen in Noord-Nederland die te dateren zijn rond 3500 v. Chr. Het is de periode dat de overgang plaatsvond van de Swifterbantcultuur naar de Trechterbekercultuur.

Onderzoek naar deze overgang is nog slechts op enkele plekken in Nederland uitgevoerd, voornamelijk in de Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland, en onze kennis daaromtrent is derhalve gering.

Wetsingermaar, met zijn grote hoeveelheid vondsten en een goede conservering, maakt het mogelijk om organische en anorganische resten in samenhang met elkaar en in hun landschappelijke context te bestuderen. Doordat het terrein naar verwachting slechts enkele eeuwen bewoond is geweest en daarna afgedekt, zal er bovendien weinig menging met vondstmateriaal uit jongere perioden hebben

plaatsgevonden. De ruimtelijke integriteit zal hierdoor relatief hoog zijn. De informatiewaarde van de vindplaats is dan ook hoog. De representativiteit en de ensemblewaarde van de vindplaats zijn als middelhoog aangemerkt, op grond van verwachtingen. Vanwege het ontbreken van gegevens over min of meer gelijktijdige vindplaatsen in de omgeving kan de waarde van deze beide aspecten niet exact worden aangegeven.

Motivatie begrenzing

De omvang van het monument is bepaald op grond van de vastgestelde vondstspreading en de ligging van de keileemruggen in de ondergrond. Met de bescherming van dit gebied wordt zorg gedragen voor het behoud van een belangrijke uitsnede van het archeologische landschap dat zich in de ondergrond bevindt.

OVERWEGINGEN

Aan de overwegingen van de Monumentenwet 1988 ligt onder meer ten grondslag het meer betrekken van lagere overheden bij het behoud van monumenten. In de Memorie van Toelichting wordt het grote belang gememoreerd dat in de huidige wet wordt gehecht aan de inbreng van vooral de gemeente over de aanwijzing. Hoewel op rijksniveau over het al dan niet beschermen wordt beslist, komt aan de adviezen van de lagere overheden een invloedrijke plaats toe. Slechts op zwaarwegende gronden zal de minister van die adviezen kunnen afwijken. In dit geval bestaat daartoe geen aanleiding.

De aanwijzing van het monument staat de huidige bestemming van het terrein niet in de weg en leidt nauwelijks tot beperkingen voor de eigenaar. De archeologische waarden liggen gemiddeld 2,50 meter diep onder het maaiveld. De aanwijzing heeft dan ook geen consequenties voor het bestaande gebruik. Onderhoud aan sloten en andere watergangen door het Waterschap kan ongehinderd doorgang vinden. Wel kan een eventuele uitbreiding van het gemaal Tilburg leiden tot de verplichting vergunning aan te vragen. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden kan aan deze monumentenvergunning de voorwaarde van het doen van archeologisch onderzoek worden verbonden.

De aanbeveling van de Raad van Cultuur om de begrenzing aan de noordzijde van het te beschermen terrein ruimer te nemen neem ik niet over: alle boringen met archeologische indicatoren zijn reeds opgenomen in het te beschermen monument.

CONCLUSIE

Geconcludeerd kan worden dat de in de omschrijving aangegeven waarden bescherming op grond van de Monumentenwet 1988 rechtvaardigen.

De bijgevoegde kaart en het document 'Vrijstelling vergunningplicht' maken deel uit van dit besluit.

 rijksmonument

999999 rijksmonumentnummer

 kadastraal perceel

A 00000 perceelnummer

Schaal 1 : 1.000

Centrumcoördinaten
231.327 / 592.110

09-01-2017

Vrijstelling vergunningplicht

Artikel 11 van de Monumentenwet 1988 stelt dat voor alle werkzaamheden die het monument verstoren of wijzigen een vergunning nodig is. Artikel 11 luidt:

1. Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen;
2. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning:
 - a. een beschermd archeologisch monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
 - b. een beschermd archeologisch monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Een strikte interpretatie van artikel 11 zou er toe leiden dat het gebruik van het beschermde terrein vergaand wordt beperkt. Veel (minimaal) bodem-verstorende activiteiten zouden aan een vergunningvereiste worden gebonden. Oppervlakkige bodemingrepen leiden echter niet altijd tot een verstoring van het beschermde bodemarchief. In voorkomende gevallen kan een vrijstelling van vergunningplicht worden verleend voor grondwerkzaamheden tot een bepaalde diepte onder het maaiveld. Dit is bevestigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de uitspraak van 2 juli 2014, zaaknummer 201306923/1/A2. Het opnemen van een vrijstellingsdiepte wordt opgevat als een nadere omschrijving van de omvang van de bescherming die met het aanwijzingsbesluit wordt beoogd.

Voor het onderhavige monument is het in afwijking van artikel 11 van de Monumentenwet toegestaan om zonder vergunning de volgende grondwerkzaamheden uit te voeren:

- I sonderingen en grondboringen tot een maximale diameter van **10** cm;
- II bodemverstorende ingrepen tot een diepte van **100** cm onder het maaiveld.

Vergunningplichtig

Onderstaande ingrepen zijn op grond van artikel 11 van de Monumentenwet 1988 altijd vergunningplichtig:

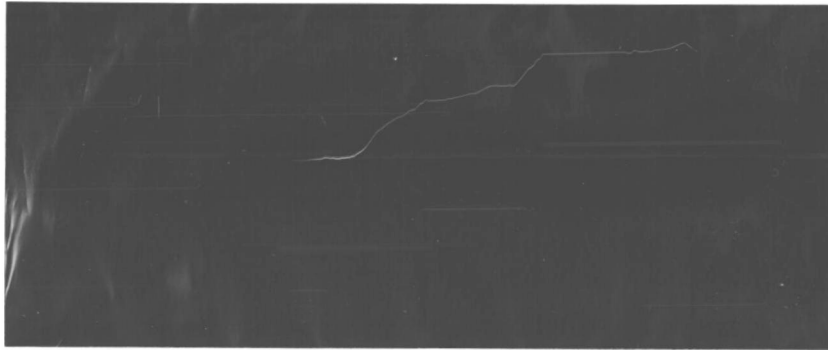
1. bodemverstorende ingrepen die verder gaan dan de vrijstelling onder II;
2. overige ingrepen, ook als deze de bodem niet of minder diep verstoren:
 - het ophogen, verlagen of egaliseren van het terrein;
 - bouw-, sloop- of graafwerkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning of ontgrondingenvergunning vereist is;
 - het aanbrengen van verhardingen in de openbare ruimte;
 - het wijzigen van het grondwaterpeil;
 - het aanplanten en verwijderen van (diepwortelende) bomen.

Een aanvraag voor een monumentenvergunning wordt ingediend bij burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het monument is gelegen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) beslist namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de aanvraag.

In geval van twijfel is het raadzaam contact op te nemen met de RCE. Aanbevolen wordt om in ieder geval vóór het indienen van een vergunningaanvraag overleg te voeren met de RCE over de voorgenomen werkzaamheden. Vooroverleg kan leiden tot een snellere afhandeling van een aanvraag.

PostNL
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

NO8CC 97004F610

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*